

Citation: Aslan, M. & Demirci, Ç. (2019), Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Ve Aile İçi Şiddet Etkileşimi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Nitel Bir Araştırma, BMIJ, (2019), 7(5): 3027-3046 doi: <http://dx.doi.org/10.15295/bmij.v7i5.1382>

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ VE AİLE İÇİ ŞİDDET ETKİLEŞİMİ: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Mecbure ASLAN¹
Çiğdem DEMİRCİ²

Received Date (Başvuru Tarihi): 18/10/2019

Accepted Date (Kabul Tarihi): 25/11/2019

Published Date (Yayın Tarihi):25/12/2019

ÖZ

Toplumsal cinsiyete bağlı eşitsizlikler gelişmekte olan ülkelerde daha çok görülmektedir. Bu noktadan hareketle araştırmada, toplumsal cinsiyet eşitsizliği algısı ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin de aile içi şiddet ile ilişkisine dair görüşler üniversite öğrencileri örneğinde nitel bir araştırma ile ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu araştırma, birincil verileri elde etmek için nitel bir araştırma yöntemi olan olgubilim (fenomenoloji) deseninde tasarlanmıştır. Araştırmada rastgele amaçlı örneklem yöntemiyle belirlenen 10 üniversite öğrencisine yarı yapılandırılmış açık uçlu sorular sorulmuştur. Araştırma bulgularına göre katılımcılar genel olarak aile içi şiddete kesinlikle karşı olduklarını, aile içinde şiddete daha çok kadınların ve çocukların maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Şiddetin sebebi olarak da kültürel faktörler ve yetişme biçimi, daha önce aile içi şiddet görülmesi, eğitimsizlik, medyanın olumsuz etkileri, kadının ekonomik özgürlüğünü elde etmesi gibi nedenleri göstermişlerdir. Sonuç olarak bu çalışmada; üniversite öğrencileri tarafından, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve aile içi şiddet arasında pozitif bir ilişki olduğu algılanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği, Aile İçi Şiddet, Üniversite Öğrencileri

Jel Kodları: D23, M12, M54

GENDER INEQUALITY AND DOMESTIC VIOLENCE INTERACTION: A QUALITATIVE RESEARCH ON UNIVERSITY STUDENTS

ABSTRACT

Gender-related inequalities are more common in developing countries. From this point of view, the opinions and perception of gender inequality and the relationship between gender inequality and domestic violence were tried to be put forward through a qualitative research in the sample of university students. This research was designed in the phenomenology design which is a qualitative research method to obtain primary data. In this study, semi-structured open-ended questions were asked to 10 university students who were determined by random sampling method. According to the findings of the research, participants stated that they were absolutely against domestic violence in general and that women and children were more exposed to violence in the family. Cultural factors and the type of upbringing, domestic violence, lack of education, negative effects of the media and women's economic freedom were the reasons for violence. In conclusion, in this study; university students perceived a positive relationship between gender inequality and domestic violence.

Keywords: Gender, Gender Inequality, Domestic Violence, University Students

Jel Codes: D23, M12, M54

¹ Öğr. Gör. Dr. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, mecbureaslan@ksu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-4213-5857>

² Dr. Muğla İl Sağlık Müdürlüğü, cigdem_soprano@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-0081-6811>

1. GİRİŞ

Sosyologlar genel olarak cinsiyet kavramı ile erkek ve kadın bedenlerini tanımlayan anatomik ve fizyolojik farklılığı ortaya koymaktadır. Toplumsal cinsiyet, cinsiyet kavramından farklı olarak erkekler ve kadınlar arasındaki psikolojik, toplumsal ve kültürel farklılıkları ortaya koymak için kullanılmaktadır. Toplumsal cinsiyet toplumsal olarak oluşturulmuş erkeklik ve kadınlık kavramlarıyla ilişkili olmakla beraber mutlaka biyolojik cinsiyetin bir sonucu değildir (Giddens, 2017: 651-652). Toplumsal cinsiyet kadınlar ile erkekler arasındaki farklılıkların toplumsal düzlemde kurulmuş yönlerine vurgu yapmaktadır (Marshall, 1999:98). Toplumsal cinsiyet eşitliği kadın ve erkeklerin eşit haklara, sorumluluklara ve fırsatlara sahip olmasını işaret etmektedir. Eşitlik, kadınların ve erkeklerin aynı olacağı anlamına gelmez, ancak kadınların ve erkeklerin haklarının, sorumluluklarının ve fırsatlarının erkek veya kadın olarak doğup doğmadıklarına bağlı olarak değişmeyeceği anlamına gelir. Cinsiyet eşitliği, farklı kadın ve erkek gruplarının çeşitliliğinin farkına vararak hem kadınların hem de erkeklerin çıkarlarının, ihtiyaçlarının ve önceliklerinin dikkate alındığı anlamına gelir (EICE, 2019). Cinsiyet eşitsizliği, toplumun çeşitli maddi ve maddi olmayan kaynaklarına ve varlıklarına eşit olmayan erişim ve kontrol olanaklarıdır. Dünyada hala kadınların erkekler kadar güçlü olduğu, kararlara katıldığı ve iyi işlerde çalışarak eşit ücret kazandığı herhangi bir ülke bulunmamaktadır (EICE, 2019). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği kadının eğitim ve öğrenimi, çalışma hayatına katılımını ve kazanç elde etmesini olumsuz yönde etkilemekte ve birçok soruna yol açmaktadır. Bu sorunların en önemlisi ise kadının sağlığının bozulmasıdır (Bal, 2014; Şimşek, 2011; Akın, 2007).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği hayatın çeşitli alanlarında kendini göstermekte olup bunların başında eğitim gelmektedir. Örneğin Türkiye’de okuma yazma bilmeyenlerin %84’ü kadın %16’sı erkek iken, okuma yazma bilmeme oranı kadınlarda %5,9, erkeklerde %1,1’dir (TUİK, 2018). Yine çalışma hayatında kadınların istihdam olanağı bulması erkeklere göre daha zordur (Abduli ve Qirici, 2016:389). Ayrıca cinsiyet eşitsizliği sektörel bazda da önemli olup özel sektörde çalışan kadınlar kamu sektörüne göre daha düşük ücret almaktadır (Önder, 2013:38). Bunun da ötesinde kırsal alanda yaşayan ve tarımsal faaliyetlerle uğraşan kadınların çok daha dezavantajlı olduğu (Palaz ve Boz, 2007;18), bu durumun giderilmesi için kırsal kadına yönelik meslek kazandırıcı eğitim ve yayım faaliyetlerinin artırılması önerilmektedir (Rad vd.,2011).

Şiddet; kelime anlamı olarak bir hareketten doğan güç, karşıt görüşte olanlara karşı kaba kuvvet kullanma, kaba güç, duygu ve davranışta aşırılık olarak ifade edilmiştir (TDK, 2019). Aile içi şiddet bir bireyin diğer aile üyeleri üzerinde baskı oluşturması kuvvet uygulaması olarak tanımlanabilir. Aile içi şiddet aynı evde yaşayan bireyler arasında

gerçekleşmektedir. Aile içi şiddet sadece kadınlara değil erkeklere, çocuklara ve yaşlılara yönelik olarak da görülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri Adalet Bakanlığı Kadına Karşı Şiddet Dairesine göre, aile içi şiddet herhangi bir ilişkide bir eşin diğer eş üzerinde kontrol sahibi olmak için kullandığı herhangi bir taciz edici davranış şeklidir. Aile içi şiddet tanımına fiziksel şiddet, cinsel şiddet, duygusal şiddet, ekonomik şiddet, psikolojik şiddet, tehdit, takip ve siber takip girmektedir (Findlaw, 2019).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve bu eşitsizliğin aile içi şiddete yol açıp açmadığı, aile içi şiddete yol açıyorsa bunu önlemek için hangi politika ve stratejilerin izlenmesi gerektiği konuları bütün vatandaşları, sivil toplum kuruluşlarını, eğitim kurumlarını, özel sektörü ve devlet birimlerini ilgilendiren bir konudur. Bu konuda gerekli önlemlerin alınması ve en azından ülkemizin gelişmiş ülkeler düzeyine çıkabilmesi, öncelikle konunun bütün yönleri ile ele alınması ve farklı bilimsel yöntemler kullanarak objektif bir şekilde araştırılması gerekmektedir. Üniversite öğrencileri farklı sosyal tabakaları, cinsiyetleri, bölgeleri ve yerleşim birimlerini temsil eden, kendilerini ülkemizin kalkınmasına katkı sağlamak üzere hazırlayan, ulusal ve uluslararası gelişmeleri takip eden ve birçok konuda genç bir bakış açısına sahip olan bireyler olarak kabul edilmektedir. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve bu durumun aile içi şiddete etkileri konusundaki görüşlerinin alınması kuşkusuz konunun kapsamlı bir şekilde ve derinlemesine tartışılması ile mümkün olabilmektedir. Bu bağlamda mevcut araştırma hem konu ile ilgili verilerin toplandığı örneklem, hem de uyguladığı nitel araştırma yöntemi açısından özgün olup önemli bir sorunsalı çözmeye odaklanmaktadır.

Bu çalışmada öncelikle toplumsal cinsiyet kavramı, cinsiyet eşitliği, cinsiyet eşitsizliği ve aile içi şiddet kavramları açıklanmış olup, toplumda cinsiyet eşitsizliğinin görüldüğü alanlar belirlenmiştir. Kavramların daha ayrıntılı olarak irdelendiği “kavramsal çerçeve” bölümünden sonra araştırmanın yürütülme yöntemi olan nitel araştırma açıklanmıştır. Araştırma bulguları bölümünde veri toplama örnekleme olarak kullanılan üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve aile içi şiddet arasındaki ilişkiye dair algıları ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırma, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, aile içi şiddete etkileri ve alınması gereken önlemler ile sonlandırılmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Cinsiyet farklılıklarından bahsederken, kadın ve erkek arasındaki fizyolojik ve biyolojik farklılıktan, “toplumsal cinsiyet” ayrımcılığından bahsederken ise kadınlık ve erkeklik rolleri arasındaki ayırmadan söz edilmektedir. Kadın/erkek farklılığı kalıtsal ve

büyük oranda evrensel olarak belirlenirken kadınlık/erkeklik ayrımı kültürel olarak belirlenir ve oldukça değişkendir (Bilton ve diğerleri 1993: 148). Toplumsal cinsiyet rolleri kadınlığın ve erkekliğin sosyal ortamda ifade edilışıdır ve kültürel beklentileri de ifade eder. Bir erkek için uygun olduğu düşünölen davranışlar erkeksi, kadınlar için uygun olduğu düşünölen davranışlar ise kadınsı olarak adlandırılır. Bu kadınsı ve erkeksi rollerin, cinsiyetten bağımsız olarak ifade edildiğı gibi bireylerin buldukları ortama göre değıştığı gözlenebilmektedir (Öngen ve Aytaç, 2013:3; Dökmen, 2004: 18).

Cinsiyete dayalı farklılaşma hemen hemen bütün toplumların örgütlenmesinde rol oynayan temel ölçütlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Erkeklerin ve kadınların aynı şeyleri yaptıkları, aynı pozisyonları işgal ettikleri ve aynı normlara itaat ettikleri herhangi bir toplum yapısına rastlamak zordur (Ulusoy, 1999: 49). Tüm toplumların cinsiyetlerin davranışlarını farklı yönlerö yönlendirdikleri ve farklı örüntülerle bu farklılığı bildirdikleri görölmektedir (Arıkan 1997:21). Dünyada birçok toplumda cinsiyetçi öğelerle şekillendirilen roller gereğı, kişilere verilen fırsat ve sorumluluklar kadın ve erkek olarak ayrılmaktadır. Toplumsal cinsiyete bağılı eşitsizlikler tarih ve kültür tarafından biçimlendirilmektedir. Özellikle gelişmekte olan ölkelerde toplumsal cinsiyet rolünden kaynaklanan olumsuzluklar kadınlarda daha fazladır (Üner, 2008:20). İstihdam fırsatları ve ödeme, çoğı gelişmekte olan bölgede (ve çoğı sanayi bölgesinde; bkz. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) 1995 ve Dünya Bankası 2001) cinsiyete göre de büyük farklılıklar göstermektedir. özellikle Güney Asya, Orta Doğı ve Kuzey Afrika ve Sahra Altı Afrika'da büyük cinsiyet farklılıkları vardır (Kasen, 2002). Gelişmekte olan birçok ölkede sağlık, istihdam ve eğitimde ciddi bir cinsiyet eşitsizliğı sergilemektedir. Örneğın, Güney Asya ve Çin'deki kızlar ve kadınlar, erkeklerden daha yüksek ölüm oranlarından muzdariptir (Klasen ve Wink 2002, Sen 1989). Jacobs (1996)'ya göre yüksek öğrenimde cinsiyet eşitsizliğini yükseköğretime erişim, üniversite deneyimleri ve kolej sonrası sonuçlar olarak incelemiştir. Yazarlar, kadınların erişim alanında nispeten iyi ücret aldığıını, kolej deneyimi açısından daha az iyi olduklarını ve okullaşma sonuçları açısından özellikle dezavantajlı olduklarını ifade etmektedirler. Yükseköğretimde cinsiyet eşitsizliğı açıklamalarının, eğitimin bu farklı yönleri arasında ayırım yapması gerektiğini ve kadınların pariteye kavuştuğı bağlamları ve erkeklerin gerisinde kalmaya devam ettiklerini açıklaması gerektiğini vurgulamışlardır.

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre şiddet: "Fiziksel güç ya da kuvvetin, amaçlı bir şekilde kendine, başkasına, bir gruba ya da topluluğı karşı fiziksel zarara ya da fiziksel zararlı sonuçlanma ihtimalini artırmasına, psikolojik zarara, ölüme, gelişim sorunlarına ya da

yoksunluğa neden olacak şekilde tehdit edici biçimde ya da gerçekten kullanılmalıdır” şeklinde tanımlanmaktadır (Dünya Sağlık Örgütü, 2002:4). Şiddet ve Sağlık Konulu Dünya Raporu’nda şiddet, eylemin gerçekleştirildiği kişiler açısından 3 geniş kategori altında sınıflandırılmıştır. Buna göre; kişinin kendisine yönelik şiddet, kişiler arası şiddet ve kolektif şiddet olmak üzere 3 tip şiddet vardır. En yaygın olan şiddet biçimlerinden olan ancak özel ilişkiler çerçevesinde gerçekleştiğinden çoğunlukla kapalı kapılar ardında kalan aile içi şiddet kişiler arası şiddet sınıflandırmasına girmektedir. Bu bağlamda ‘aile içi şiddet’, ‘eşler ve aile bireyleri arasında çoğunlukla ev içerisinde yaşanan şiddet’ olarak tanımlanabilir (Arın, 1996; Dünya Sağlık Örgütü, 2002). Aile içi şiddetin ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülen birçok risk etmenleriyle birlikte ele alınması gereken "ekolojik model" Heise (1998) tarafından geliştirilmiştir. Kişisel, durumsal ve sosyokültürel etkenler arasındaki ilişkiyi kendine temel alan ve bunları dört ayrı seviyede inceleyen bu modelde birinci seviyede “Toplum” yer almaktadır. Bu seviyedeki risk etmenleri, şiddetin etkin bir çatışma çözme şekli olduğu ve erkeğin kadın üzerindeki kontrolünün hoş görüldüğü sosyal normlardan meydana gelir. “Topluluk” seviyesindeki risk etmenlerini; fakirlik, düşük sosyo-ekonomik ve kadının ailesinden uzak olması durumları oluşturur. “İlişki” seviyesindeki risk etmenleri; aileyi ilgilendiren birçok konuda karar alma ve paranın yönetiminin erkeğin kontrolünde olması ve aile içi çatışmalarının sağlıklı yollarla çözümlenememesiyle açıklanmaktadır. Son seviye olan “Suçu işleyen birey” seviyesinde de kişinin kendi ailesinde şiddete tanıklık etmiş olması, alkolün kötüye kullanımı, çocukken istismara uğramak, baba figürünün hiç olmaması ya da varsa bile onunla sıcak bir ilişki kurulamaması, kadına karşı şiddet uygulanması açısından risk etmenleri olarak ifade edilmektedir (Page ve İnce, 2008:86). Birçok araştırmada aile içi şiddetin daha çok kadınlar ve çocuklar üzerinde meydana geldiği görülmektedir. Kadınlara ve kızlara yönelik şiddet, fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik suiistimali içermektedir. Çoğunlukla "toplumsal cinsiyete dayalı" şiddet olarak bilinir, çünkü kısmen toplumdaki kadınların ikincil statülerinden evrilir. Birçok kültür, kadına yönelik şiddeti meşrulaştıran ve dolayısıyla devam ettiren inançlara, normlara ve sosyal kurumlara sahiptir. Bir işverene, bir komşuya veya bir tanıdığa yapılan şiddet içeren davranışlar cezalandırılan davranışlardır. Erkekler aynı davranışları kadınlara, özellikle ailenin içinde yaptığında aynı karşılığı bulmamaktadır (Population Reports, 1999).

Aile içi şiddet türleri fiziksel, cinsel, ekonomik ve duygusal (psikolojik/sözel) şiddet şeklinde ifade edilebilmektedir. Fiziksel şiddet; tokat atmak, dövmek, tekmelemek, saçını çekmek, itmek, yumruklamak, kol kıvırmak, odaya-eve kilitlemek, bir yerini kırmak, silah,

kesici- delici bir alet ya da kezzap gibi kimyasal bir madde ile yaralamak, yakmak veya öldürmek, gerektiği halde tedavi olmasına engel olmak davranışları fiziksel şiddet olarak ifade edilmektedir (KAMER, 2015). Ekonomik şiddet; istismar edilenin (kurbanın) parasının, ekonomik kaynaklarının ve ekonomik aktivitelerinin üzerinde başka birisi tarafından tamamen kontrol edilmesidir. Kadınlara karşı ekonomik şiddette erkekler kadınların paranın nasıl harcanacağı ve muhafaza edileceğine dair kararına bakmadan kontrolü ele geçirerek, kadınları kendilerine bağımlı hale getirmektedir (Flowe, 2008:168). Duygusal (psikolojik) şiddet; hakaret/küfür, aşağılama/küçük düşürme, korkutma / tehdit ve kadına ve çevresine zarar verme tehdidi gibi söz ve davranışları içermektedir. Belirtilen davranışlardan hakaret, küfür, aşağılama ve küçük düşürme sözel şiddet kapsamında ele alınabilir, ancak tehdit içeren davranışlar da eklendiğinden bu şiddet biçimi duygusal şiddet/istismar olarak ifade edilmektedir (Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, 2015:92). Cinsel şiddet; bir kişiyle ilişkisi olsun ya da olmasın ev veya iş ortamında bir kişiye karşı söylenen istenmeyen cinsel içerikli söylemler, davranışlardır (WHO, 2002). Schwartz ve Mattley (1993) kadınların cinsiyet kimliğinin, başkalarının değerlendirmeleri ve başkalarını takip ederek oluşan eylemlerin sonucu olduğunu iddia etmektedir. Ayrıca hırpalanmış bir ilişki kadının dar bir kadınsı kimlik geliştirmesine de neden olmaktadır. Böylece, geleneksel cinsiyet rolleri şiddet riskini artırabilir, kadının erkeği bırakma olasılığını azaltabilir veya bir ilişkide ya da evlilikte şiddetin yaşanmasının nedeni de olabilir (Holtzworth-Munroe vd.,1997:188).

Toplumsal cinsiyet ve aile içi şiddet üzerine yapılan kapsamlı çalışmalardan biri (Archer, 2000:1), aile içi fiziksel şiddetle karşı tarafı yaralama oranının erkeklerde daha yüksek olduğunu ve bir eş tarafından yaralananların %62'sinin kadın olduğunu tespit etmiştir. Johnson (2001) Pitsburg örneğinde aile içi şiddetin %97'sinin erkekler tarafından yapıldığını tespit etmişken, İngiltere’de yapılan bir çalışmada (Graham-Kevan ve Archer, 2003:1255) aile içi şiddetin %87'sinin erkek tarafından yapıldığı tespit edilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri’nde yapılan bir çalışmada ise (Hesler, 2009:8) polisin tarif ettiği olaylara göre, erkeklerin fiziksel şiddet, tehdit ve tacizde bulunma oranlarının kadınlara göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Sözlü taciz hem erkek hem de kadınlar tarafından kullanılırken, erkeklerde daha yüksek çıkmıştır. Erkeklerin kadınların mülküne zarar verme oranı daha yüksek iken kadınların kendi mallarına zarar verme oranının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Türkiye’de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yaptırılan çalışmada

kadınlara yönelik şiddetin hala yaygın olduğu, evli kadınların %36'sının fiziksel şiddete ve %12'sinin cinsel şiddete maruz kaldığı, kadınların %26'sının 18 yaşını doldurmadan evlendiği, kadına yönelik şiddetin sadece kadınları değil aynı zamanda çocukları ve erkekleri de olumsuz yönde etkilediği ortaya konulmuştur (ASPB, 2014:35,36).

3. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu araştırmada toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin aile içi şiddet üzerine etkilerini belirlemek amacıyla verilerin üniversite öğrencilerinden görüşme yöntemi ile toplandığı nitel bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma yöntemleri, karmaşık olayların açıklanmasında, beklenmedik olayların izlenmesinde, farklı olayların farklı rollere sahip aktörler tarafından yorumlanmasında, çeşitli teori ve hipotezlerin üretilmesinde ve test edilmesinde başarılı bir şekilde kullanılabilir. Nitel araştırma sistematik ve titiz bir şekilde yapılarak önyargı ve hatalar en aza indirgenmelidir (Sofaer, 1999:1). Bu araştırma, birincil verileri elde etmek için nitel bir araştırma yöntemi olan olgubilim (fenomenoloji) deseninde tasarlanmıştır. Olgubilim deseni farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmada yarı yapılandırılmış sorular kullanılarak derinlemesine görüşme yöntemiyle üniversitedeki kız ve erkek öğrencilerle görüşmeler yapılmıştır. Görüşmecinin uyması gereken belli başlı kuralları ortaya koyması, görüşme sorularının belli bir sıra izlenerek sorulması ve kayıt işlerini de kolaylaştırması açısından yarı yapılandırılmış görüşmeler oldukça tercih edilen bir yöntemdir (Gürbüz ve Şahin, 2014). Yöntem daha önce farklı araştırmacılar tarafından (Aydın ve Özeren, 2019; Özdemir vd., 2013; Yıldırım, 2011) başarılı bir şekilde kullanılmıştır.

Araştırmanın evrenini bir devlet üniversitesindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem, rastgele amaçlı örneklem tekniğiyle belirlenmiştir. Bu teknik katılımcılarla daha kolay ve kısa zamanda iletişime geçilmesini sağlamaktadır. Araştırma örnekleminde 10 öğrencinin 5'i kız, 5'i erkek öğrenci olup, araştırmada öncelikle görüşme konusu ve araştırmanın amacıyla ilgili katılımcılara detaylı bilgi verilmiş, katılımcıların gönüllülüğü esas alınmış, uygun ortamda ve istedikleri zamanda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme soruları, alanında uzman bir psikologun görüşleri alınarak oluşturulmuştur. Katılımcılarla yapılan görüşmelerde katılımcıların izniyle sesli kayıt yapılmış ve notlar tutulmuş olup, kayıt ve tutulan notlar raporlanmıştır. Elde edilen veriler doğrudan alıntılar şeklinde ifade edilmiştir.

Nitel bir çalışmada güven vericiliği arttırmak temel teşkil ettiği için: 'kredibilite',

‘aktarılabirlik’, ‘itimat edilirlık’ ve ‘onanabilirlık’ gibi ögeleri kapsamaktadır (Flick, 2019). Yapılan araştırma da nitel bir araştırma olduğundan dolayı, güvenilirlik ve geçerlilik açısından izlenen aşamalar Tablo 1’de ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

Tablo 1. Araştırmanın Güven Vericilik (Trustworthiness) Ölçütleri Bağlamında Yapılanlar

Ölçütler/Önşartlar	Gerçekleştirilen Süreçler
Kredibilite/İnandırıcılık (İçsel Geçerlilik)	Araştırmanın gerçekleştirilmesinde hangi süreçlerin izlendiğini, verilerin ve çıkarımların inandırıcılığını güvence altına alır. Ana kategorilerin oluşturulmasında toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve aile içi şiddet yazınından hareket edilmiş, Gerçekleştirilen tüm görüşme metinleri okunurken ve çözümleme yapılırken kategorilerin anlamını yansıtacak sözcük, sözcük grubu, cümle ya da paragraf düzeyinde kodlama yapılmıştır. Ayrıca, kategorileri yansıtan seçili örnekler sunulmuştur. Katılımcı ifadelerinin anlamlarını etkileyebilecek bir durumun ortaya çıkmaması için “doğrudan alıntılama” yapılmıştır. Yalnızca veriyi toplama değil, veriyi yorumlama ve değerlendirme aşamasında da katılımcılara geri dönüş, katılımcıların geri bildirimleri çalışmaya yansıtılmıştır (member checks). Süreç boyunca araştırmacılar, eleştirel düşünümüllüğü (critical reflexivity) ön planda tutmuşlardır
Aktarılabirlik (Dışsal Geçerlilik – Genellenibilirlık)	Bulguların örneklem dışında kalan katılımcılara, evrene temsili anlamına gelmektedir. Örneklem büyüklüğü ve verinin ulaştığı doyum noktası dikkate alındığında, bulguların Türkiye bağlamında diğer devlet üniversitelerinde öğrenim gören öğrenciler için de geçerli olabileceği düşünülmektedir. Çalışmanın sonuçları örgütsel davranış kadar, “örgüt sosyolojisi”, “eğitim sosyolojisi”, “yükseköğretim çalışmaları” gibi alanlara da aktarılabir. Bu alanlarda da tartışmaya açılabilir.
İtimat Edilirlık (Güvenilirlık)	Dışsal faktörlerin kontrol edildiğini ve araştırma süreci üzerinde olumsuz bir etkisinin olmadığını güvence altına almak anlamını taşır. Derinlemesine görüşmeler yanında ikincil verilerden de yararlanılması sayesinde araştırmanın itimat edilirlüğü sağlanmaya çalışılmıştır.
Onanabilirlık (Nesnellık)	Araştırma süreci boyunca araştırmanın tasarımı, katılımcıların seçimi, verilerin toplanması ve çözümlenmesi gibi tüm aşamalarda bireysel ve ideolojik yanlılık, öznellik oluşturabilecek, katılımcıları etkileyebilecek ya da yönlendirebilecek durumlardan özenle uzak durulmuştur

Kaynak: Coşkun (2017)’den bu çalışmaya uyarlanmıştır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırmada yer alan katılımcıların demografik özellikleri Tablo 2 de gösterilmiştir.

Tablo 2. Katılımcılara Ait Demografik Özellikler

<i>Katılımcı</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>Yaş</i>	<i>Kardeş Sayısı</i>	<i>Annenin Mesleği</i>	<i>Babanın Mesleği</i>	<i>Gelir Düzeyi</i>	<i>Aile Tipi</i>
<i>1.Katılımcı</i>	Kız	23	7	Ev Hanımı	İnşaat İşçisi	Orta	Çekirdek Aile
<i>2. Katılımcı</i>	Kız	19	3	Ev Hanımı	Apartman Görevlisi	Orta	Çekirdek Aile
<i>3.Katılımcı</i>	Erkek	20	8	Ev Hanımı	Emekli	İyi	Çekirdek Aile
<i>4.Katılımcı</i>	Erkek	21	6	Ev Hanımı	Fabrika İşçisi	İyi	Geniş Aile
<i>5.Katılımcı</i>	Kız	19	3	Ev Hanımı	Emekli (İnşaat İşçisi)	Orta	Çekirdek Aile
<i>6.Katılımcı</i>	Kız	20	2	Ev Hanımı	Serbest Meslek	Orta	Çekirdek Aile
<i>7.Katılımcı</i>	Erkek	20	3	Ev Hanımı	Emekli	Orta	Geniş Aile
<i>8.Katılımcı</i>	Kız	20	10	Ev Hanımı	Çiftçi	İyi	Geniş Aile
<i>9.Katılımcı</i>	Erkek	21	5	Ev Hanımı	Emekli (Memur)	Orta	Çekirdek Aile
<i>10.Katılımcı</i>	Erkek	22	9	Ev Hanımı	Vefat Etmiş	Orta	Çekirdek Aile

Katılımcıların demografik bulgularına bakıldığında 5'i erkek, 5'i kadındır. Yaşları 19 ve 23 arasında değişiklik göstermektedir. Kardeş sayıları 2 ve 10 arasında dağılmaktadır. Tamamının annesi ev hanımıdır. Babaların meslekleri ise, çeşitli alanlarda işçi, emekli, memur, esnaf, çiftçi ve biri vefat etmiştir. Gelir düzeyleri genelde orta düzeyde olup aile yapıları itibariyle yedisi çekirdek aile, üçü geniş ailedir.

Toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve aile ile içi şiddet türleri konusunda katılımcılarla sohbet edilmiş olup konuyla ilgili yarı yapılandırılmış görüşme soruları sorulmuştur. Aşağıda sorulan soruların temaları ve katılımcıların cevapları doğrudan alıntılar olarak verilmiştir.

4.1. Aile İçi Şiddete Maruz Kalma

Katılımcıların aile içi şiddete maruz kalıp kalmadıkları, şayet kaldılar ise kimin tarafından şiddet gördükleri sorulduğunda aşağıda doğrudan alıntılar şeklinde sunulan yanıtlar alınmıştır.

Yaklaşık 3 yıl önce üniversiteyi başka bir şehirde kazandım. Okumak istedim fakat bayan olduğu için hem babam hem abim tarafından fiziksel şiddete (tekme, tokat gibi) maruz

kaldım. Ama ben üniversite okumak istediğim için yine de direndim ve şimdi okuyorum. Fiziksel şiddet artık yok. Ama hala psikolojik baskı görüyorum (1. Katılımcı).

Çocukken yaramazlık yaptığımda annem tarafından şiddet gördüm. Ama artık fiziksel şiddet görmüyorum. Sanırım zaman zaman psikolojik şiddet görüyorum (2. Katılımcı).

Hayır kalmadım. Ama belki zaman zaman babam psikolojik şiddet uyguluyor olabilir (3. Katılımcı).

4, 7 ve 9. Katılımcılar şiddete maruz kalmadıklarını ifade etmişlerdir.

Evet abim birkaç kere dayak atmıştı. Şimdi dövmüyor ama bütün işlerime çok karışıyor (5. Katılımcı).

Evet şiddete maruz kalıyorum. Babamdan daha çok psikolojik şiddet görüyorum (6. Katılımcı).

Evet daha çok psikolojik şiddete maruz kalıyorum. Babam (8. Katılımcı).

Evet zaman zaman psikolojik şiddete maruz kalıyorum. Anne ve abi tarafından (10. Katılımcı).

Yukarıda yapılan görüşmeler ışığında genel olarak şu bulgular açığa çıkmaktadır: Katılımcıların %70'i aile içi şiddete maruz kalmıştır. Genellikle baba, abi ve az sayıda anneden şiddet görmüşlerdir.

4.2. Aile İçi Şiddet Uygulama, Kimlerin Uyguladığı ve Nedenleri

2. Soruda katılımcıların kendisinin bizzat şiddet uygulayıp uygulamadıkları, ailede başka şiddet gören olup olmadığı ve varsa kim tarafından ve nedeni sorulmuş ve aşağıdaki yanıtlar alınmış ve doğrudan alıntılar olarak sunulmuştur.

Ben asla şiddete başvurmam. Benim gibi ablam ve kardeşlerimde şiddet görmüştü babam ve abimden. Artık fiziksel şiddet görmüyoruz daha çok psikolojik şiddet oluyor. Dediğim gibi ben üniversiteyi dışarda okumak istediğim için babam ve abimden şiddet görmüştüm. Zaten babam beni okutmak istemediği için liseyi dışardan bitirdim. Ama yine de üniversite okumak için başka şehre gittim. Ben, ablam ve kız kardeşim ayrıca giyim kuşam konusunda psikolojik baskıya çok maruz kalıyoruz. Bunu giy bunu giyme gibi. Buraya git buraya gitme bazen çok karışıyorlar. Mesela kız kardeşimin çalışmak istemesi bile sorun oluyor psikolojik baskı uyguluyorlar (1. Katılımcı).

Kardeşim çok canımı sıktığında bazen yaramazlık yaptığında saçını çekiyorum. Bazen

kulağını çekiyorum. Ama öyle çok dövmüyorum. Annem eskiden arada dövmüştür ama artık öyle bir şey yok (2. Katılımcı).

Hayır ben şiddet uygulamam. Ama belki zaman zaman babam psikolojik şiddet uyguluyor anneme... (3. Katılımcı).

4. ve 9. Katılımcılar herhangi bir şiddet türüne başvurmamış olmakla birlikte şiddete karşı olduklarını ailede de şiddet gören kimse olmadığını ifade etmişlerdir.

Ben şiddete başvurmam, konuşarak sorunları halletmeye çalışırım. Annem eskiden babamdan şiddet görürmüş. Şu anda fiziksel şiddet görmüyor ama psikolojik şiddet görüyor zaman zaman. Tabi biz büyüdük babam anneme çok karışamıyor. Şimdi annemin yaptığı işi beğenmediğinde, yemeğini beğenmediğinde, bir şey istediğinde geciktiğinde zaman zaman annemi kızdırıyor (5. Katılımcı).

Hayır ben şiddete başvurmuyorum. Eskiden annem şiddet görüyordu babamdan. Şimdi ben ve kardeşim daha çok psikolojik şiddet görüyoruz. Eskisine göre azaldı ama. Daha çok derslerle ilgili, nereye gittiğimiz ile ilgili, arkadaşlarımız, ne giydiğimiz sorun oluyor (6. Katılımcı).

Kardeşlerim beni kızdırırsa bazen sinirleniyorum ama şiddetin kötü bir şey olduğunun farkındayım (7. Katılımcı).

Ben şiddet uygulamam. Ama daha çok psikolojik şiddete maruz kalıyorum. Kardeşlerimde psikolojik şiddete maruz kalıyor babam ve nenemden. İstedığımız gibi davranamıyoruz, nenem bizimle kalıyor, her istediğinin olmasını istiyor. Babam da nenem de onların istediği gibi davranmamızı istiyorlar her konuda aslında. Babam zaman zaman ben okutuyorum paranızı ben veriyorum, ben bakıyorum diyor (8. Katılımcı).

Hayır asla. Evde şiddete maruz kalan kimse yok çok şükür... (9. Katılımcı).

Asla! Annem ve abim tarafından psikolojik şiddete maruz kalıyorum. Eskiden annem babamdan şiddet görürmüş. Babam bir şey istediğinde geciktiğinde, ya da bir şeye sinirlenirse anneme şiddet uyguladığı olurmuş (10. Katılımcı).

Katılımcıların hiç birisi şiddete başvurmadığını, ailede daha çok anne ve diğer kardeşlerin de şiddet gördüklerini, sebep olarak da ataerkil aile yapısı ve yetişme biçimi, giyim kuşam vb. nedenleri göstermektedirler. Gençler genel olarak şiddetin kesinlikle olmaması gerektiği ve her türüsüne karşı oldukları konusunda görüş bildirmişlerdir. Aile içinde daha çok kadınların şiddet gördüklerini daha sonra da çocukların şiddete uğradıklarını

belirtmişlerdir. Bunun sebepleri olarak özellikle kültürel faktörler ve yetişme şekli üzerinde dururken, aile içinde şiddet görülmüşse bunun yansımaları olabileceği, eğitimsizlik, medyadaki olumsuz yayınların etkisi, kadının ekonomik olarak erkekten daha güçlü olması gösterilmiştir.

4.3. Şiddet Gerekçesi, Katılımcıya Göre En Çok Şiddet Görenler ve Nedenleri

Katılımcılara göre şiddetin bir gerekçesi olup olmadığı ve onlara göre en çok kimlerin şiddete maruz kaldığı sorulmuştur. Alınan yanıtlar doğrudan alıntılar olarak aşağıdaki şekilde sunulmuştur.

Bence daha çok kadınlar ve çocuklar şiddet görüyor. Kızlar okumak istiyor aileler okutmak istemiyor. Kızlar da istediği gibi giyinmek, çalışmak, yaşamak istiyor aileler izin vermiyor. Ayrıca böyle yaparak eşler de güya kadınların namuslarını korumuş oluyor. Namus sadece kadınlar için geçerli değil erkekler için de geçerli olan bir şey. Kadın namusunu kendi için taşır ve koruyabilir (1. Katılımcı).

Daha çok kadınlar şiddet görüyor ve daha sonra çocuklar. Çünkü daha zayıf göründükleri için. Kadınlar çalışmayınca ekonomik olarak eşe bağlı kalıyorlar dolayısıyla onun dediğini yapmadıklarında en kötü ihtimalle psikolojik şiddete uğruyorlar. Evde şiddet varsa mutlaka çocuklar da şiddete uğruyor. Gerçi yaramazlık yapan çocuklara anne baba da kızabilir dozunda... (2. Katılımcı).

Çok kötü bir şey bence. Genelde şiddeti erkekler uyguluyor. En çok da kadınlar görüyor. Çevremizde hala çok fazla şiddet gören kadın var televizyonda internette görüyoruz. Kadın erkekten daha üstünse erkek kıskanabiliyor, daha çok maaş alıyorsa, erkek kadının hep kendi istediğini yapmasını istiyor kadın da sonuçta bir insan, yapmıyorsa erkek şiddete başvuruyor...(3. Katılımcı).

Şiddeti kimse hak etmez. En çok kadınlar uğruyor şiddete, çocuklar da uğruyor. Bazen yaşlıları da görüyoruz. Şiddete uğrayan yaşlı erkekler de var aslında. Aslında kim zayıfsa güçsüzse o uğruyor fiziksel ve psikolojik olarak zayıf olan şiddetle karşı karşıya kalıyor. (4. Katılımcı).

Hiç kimse hiçbir şekilde şiddeti hak etmez. Daha çok kadınlar şiddete uğruyor. Kadınlar da babaları, abileri ya da kocaları ya da sevgilileri tarafından şiddete uğruyor. Aslında şiddet uygulayanlar bence daha çok eğitimsiz insanlar, gerçi eğitilmiş olup ruh sağlığı bozuk olanlar da var. Şiddet uygulayanlar genelde ailede erkek her şeyi yapar, ne yapsa yeridir, tarzında yetiştiriliyorlar, en önemli neden bu. Bir de aile şiddet görmüştür, kendi de

uyguluyordur. (5. Katılımcı).

Hiçbir şekilde şiddet olmamalı. Bence daha çok kadınlar şiddete uğruyor. Çünkü erkeğin yetişme şekli, erkeğe, bir kadına her şeyi yapabilecekmış gibi davranmasına sebep oluyor. Erkektir ne yapsa yeridir. En önemli sebep bu... (6. Katılımcı).

Şiddet doğru değil. Belki çok kötü bir şey yapılırsa olabilir. Bence daha çok çocuklar şiddete uğruyor, bir de kadınlar. Ancak kadınlar kendilerini biraz daha koruyabiliyor. Ama çocuklar daha küçük ve zayıf olduğu için daha çok şiddete uğruyor. İnsanlar güçlerini zayıf olan üzerinde göstermeye çalışıyor, bunun en önemli nedeni psikolojik rahatsızlıkların artmasıdır (7. Katılımcı).

Her türlü şiddet kötü. Kadınlar, bekar ya da evli olsa da daha çok şiddete maruz kalıyor. Hem aile içinde hem de aile dışında. Örneğin nenem bile karışıyor bana. Hem babam hem nenem hem de annem, kız çocuğuyum diye. Kültürümüzde var kız çocuğu her yere gidemez her istediğini yapamaz, her istediğini giyemez, erkek arkadaşı olmaz. Ailesi ne derse ya da kocası ne derse onu yapar (8. Katılımcı).

Hiçbir yerde şiddet olmamalı. Daha çok kadınlar ve çocuklar şiddete maruz kalıyor. Engelli erkekler de şiddet görüyordur ailesinden. Yaşlılardan bakıma muhtaç olup da şiddet gören de oluyor. Erkekler eşleri çalışıyorsa başka erkeklerden kıskanıp şiddet uyguluyorlar, kadın eşinden daha fazla maaş alıyorsa, evle çocukla çok ilgilenemiyorsa, kadın kocasını aldatıyorsa, erkeğin eğitim düzeyi daha düşükse kavgalar oluyor bu da şiddeti doğuruyor. Tabi bazen kadınların haksız olduğu durumlar da olabilir. Kadınlarda da ciddi sorunlar olabiliyor (9. Katılımcı).

Ne olursa olsun şiddet doğru bir yol değil. Kadınlar ve çocuklara daha çok şiddet uygulanıyor. En önemli sebebi yanlış yetiştirilmemiz ve eğitimsizlik, erkek ve kadın eşit yetiştirilmeli ve eğitilmeli (10. Katılımcı).

4.4. Katılımcıya Göre Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ile Aile İçi Şiddet Arasındaki İlişki ve Önlemenin Yolları

Son soruda katılımcılara toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve aile içi şiddet arasındaki ilişki hakkında görüşleri ve önlemler konusunda önerileri sorulmuştur. Alınan yanıtlar aşağıda alıntı olarak sunulmuştur.

Bizim toplumumuzda kadınların erkeklerden geri planda olması erkeğin üstün görülmesi erkeğin kadına şiddet uygulamasına sebep oluyor tabi ki. Baştan çözüm olmalı,

aileler erkek çocuklarını yetiştirirken doğru düzgün yetiştirmeli, kadına, çocuğa ve herkese saygıları olmalı. Eğitim önemli. Bu konularda her yerde her zaman eğitim verilmeli (1. Katılımcı).

Kadın ve erkek eşit görülüyor ama eskisine göre daha iyi durumdayız. Mesela üniversitelerde bazı bölümlerde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği dersi var, çoğu bölümlere konulabilir. Medya çok önemli. Şiddet içerikli yayınları izleyerek büyüyen çocuklar şiddet uyguluyor. Bu tip yayınlar olmamalı. (2. Katılımcı)

Fiziksel olarak kadın ve erkek eşit değil ama hak olarak eşit olmalı. Kadınlar fiziksel olarak daha zayıf ve daha hassas diye daha çok şiddet görebiliyor. Tabi ki devlet desteği her zaman en önemli çözüm. Ayrıca sürekli eğitimler seminerler, daha güçlü cezalar şiddeti önler diye düşünüyorum umarım (3. Katılımcı).

Eşitsizlik hissediliyor tabi. Ama bazen bazı ortamlarda kadınlar da el üstünde tutuluyor. O zaman da eşitsizlik olmuyor mu? Kültürümüzü kökten yenilemek lazım herhalde... (4. Katılımcı).

Eğitim önemli. Özellikle kırsal alanda hala ilkokuldan sonra okula gidemeyen kız çocukları var. Aslında hem kız hem erkek çocukların eğitimi olması gerekir ki kızlar kendilerini koruyabilsin, erkekler de cinsiyet ayrımı yapmasın. Mesela ilerde baba olduklarında bile daha bilinçli davranırlar (5. Katılımcı).

Bilinçli bireyler yetiştirilmesi şiddeti önlemek konusunda önemli. Daha çok kadınlar şiddet görüyor. Bir kadının her zaman güçlü olması gerekir. Ekonomik bağımsızlığı olmalı. Ayrıca şiddet konusunda devlet desteğinin çok önemli olduğunu düşünüyorum (6. Katılımcı).

Cinsiyet eşitsizliği oluyor tabi. Biz aile içinde yaşamıyoruz. Kendi değer yargılarımızdan çok uzaklaştığımızı düşünüyorum. Aslında toplum olarak güzel değerlerimiz var yozlaştığımız için de aile yapıları bozuluyor. Öncelikle ailemize ve değerlerimize sahip çıkmalıyız (7. Katılımcı).

Kadınlar aile içinde daha çok eziliyor. Kadınlara hatta insana değer verilmeli. Birçok önlem alınmasına rağmen hala şiddet var. Şiddet uygulayanlara daha çok ceza verilmeli, şiddet içerikli yayınlar kaldırılmalı çocuklar bunları izleyip etkileniyor. Devlet bu konuda daha çok önlem almalı diye düşünüyorum (8. Katılımcı).

Eşitsizliğin aile içi şiddete sebep olduğunu düşünüyorum. En çok kadınlar, çocuklar, yaşlılar şiddete maruz kalıyor. Şiddet görenler hem psikolojik hem ekonomik olarak devlet

desteği almalılar. Ama bazıları şiddet gördüğünü saklıyor. Utanıyor. Ben çocuktum komşumuz vardı. Kadını kocası evden kovuyordu. Ayrıca desteğin bir kere değil sürekli olması önemli (9. Katılımcı).

Kadınlar ve erkekler arasında ayırım oluyor. Eşitsizlik şiddete neden oluyor. Bazı kuruluşlar var şiddete uğrayanlara destek veriyor. Sayıları arttırılabilir. Eğitim de önemli ailede. Okullarda kadın, erkek ve insanların eşitliğine yönelik eğitimler gerekiyor (10. Katılımcı).

Genel olarak toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve aile içi şiddet arasında pozitif bir ilişki olduğu üniversite öğrencileri tarafından algılanmaktadır. Yıldırım vd. (2017)'nin öğretim elemanları üzerinde yaptığı toplumsal cinsiyet eşitsizliği konusundaki farkındalık araştırmasında öğretim elemanlarının genel olarak düşük olduğu ifade edilmektedir. Yazarlar bu bulgudan hareketle toplumun daha az eğitilmiş diğer kesimlerinde farkındalığın daha az olduğu sonucuna varmışlardır. Çalışma bu sonuçla benzer özellik göstermekte olup görüşme grubunun farkındalığının yüksek olmasına rağmen kendi görüşleri söz konusu araştırma ile benzerlik göstermektedir. Öneriler geliştirme hususunda ise eğitim, kadının ekonomik özgürlüğü, devlet desteği ve yaptırımları, aile değerlerine sahip çıkma gibi konular üzerinde durulmuştur.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmayla üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve aile içi şiddet algısı ve bu iki değişken arasındaki ilişkiye yönelik farkındalık düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Aile içi şiddet sıklıkla fiziksel, duygusal, ekonomik ve sözel olarak görülmektedir. Sadece kadınlar değil, çocuklar ve bir bütün olarak toplum etkilenmektedir. Toplum sağlığı açısından değerlendirildiğinde kişilik bozukluğu, öz kırım girişimi riskinde artma gibi ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkileri bulunmaktadır (İbiloğlu, 2012:212). Bu tip sonuçların döngüsel olarak devam etmesi toplumun ruhsal ve davranışsal açıdan ciddi anlamda olumsuz etkilenmesine sebep olacaktır.

Araştırmada görüldüğü üzere gençler genel olarak şiddetin kesinlikle olmaması gerektiği ve her türlüüne karşı olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve aile içi şiddet arasında pozitif bir ilişkinin olduğu konusunda bir algıya sahip olduğu tespit edilmiştir.

Eşitlikçi bir yaklaşımın aile içi şiddeti ve kadının aile içinde gördüğü baskıyı

azaltacağı söylenebilir. Çocuklar yetiştirilirken erkek ve kız çocuklarına eşit bir yaklaşım geliştirilirse, eğitim düzeyi arttırılırsa, özellikle kırsal alandaki kadınlara hakları anlatılırsa, kadınlar cesaretlendirilirse, şiddet konusunda daha katı yaptırımlar uygulanırsa, medyada aile içi şiddeti tetikleyecek programlara yer verilmez ise aile içi şiddetin azalabileceği söylenebilir. Ayrıca kadınlarla ilgili sivil toplum kuruluşlarının etkinlikleri ve sayıları arttırılabilir. Tabi bu önlemlerin sürekli olması ve aktif olması gerekmektedir.

Her ne kadar belli bir üniversitedeki belli bir öğrenci örneklemini üzerinde yapılan bir araştırma olsa da gençlerin şiddete karşı olmaları ve bunun nedenlerini sorgulayabilmeleri çözüm odaklı bakabilmeleri araştırmanın olumlu tarafını oluşturmaktadır.

Diğer araştırmalarda olduğu gibi bu araştırmada da bazı kısıtlar bulunmaktadır. İlk kısıt olarak araştırmanın örnekleminin sadece Kahramanmaraş ilindeki üniversitenin öğrencilerinden oluşmasıdır. Örneklemin tek bir üniversitenin öğrencileriyle sınırlandırılmış olması araştırmanın genelleştirilmesini kısıtlamaktadır. Diğer bir kısıt ise yarı yapılandırılmış görüşme sorularıyla katılımcılarla görüşmeler yapılmış, konuya ilişkin fikir ve görüşleri alınmaya çalışılmıştır. Yine katılımcıların görüş ve fikirleriyle sınırlı kalınması nedeniyle, bundan sonraki çalışmalarda nitel ve nicel analizlerin birlikte kullanılması önerilmektedir. Araştırmada alan yazında yükseköğretimde, öğretim elemanları üzerinde, çalışma yaşamında çeşitli alanlarda, ekonomik açıdan cinsiyet eşitsizliği ve aile içi şiddet konuları ayrı irdelenmiş olduğu görülmüştür. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve aile içi şiddet konularının bir arada ve yüksek öğretim öğrencilerine uygulanması açısından ve bir nitel araştırma olması nedeniyle alan yazına katkıda bulunulmuştur.

KAYNAKÇA

Abduli, S., Qirici, S. (2016). Gender Differences in Employment in The Republic Of Macedonia. The Eurasia Proceedings of Educational & Social Sciences (EPESS). 5,385-386.

Akın A. (2007). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve sağlık. Toplum Hekimliği Bülteni, 26(2),1-9.

ASPB (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı). (2014). Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Rapor. Aralık 2014 Ankara.

Archer, J. (2000). Sex Differences in Aggression Between Heterosexual Partners: A Meta-Analytic Review. Psychological Bulletin, 126, 651–680.

Arıkan, Gülay, (1997), "Ataerkillik Kavramıyla İlgili Sosyolojik Tartışmalar", H.Ü. Edebiyat Fakültesi Dergisi, cilt 14, sayı 1-2, Aralık 1-24.

Arın, M. C. (1996). Kadına Yönelik Şiddet. Cogito, 6, 305- 312.

Aydın, E., Özeren, E. (2019). Akademide İşe Yabancılaşma Olgusu: Araştırma Görevlileri Üzerine Nitel Bir Alan Çalışması. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, 159-178.

Bal, M. D. (2014). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Genel Bakış. Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi, 1(1), 15-28.

Bilton T. and K. Bonett, P. Jones, M. Stanworth, K. Sheard, A. Webster, (1983) (1981), *Introductory Sociology*. London: MacKays of Chatham PIC.

Coşkun, R. (2017). Yönetim Organizasyon Kitaplarında Klasik Yönetime Atfedilen “Kapalı Sistem” Yakıştırmalarına İtiraz: 1925 Yılından Önce Yazılmış Seçilmiş Kitaplarda “Açık Sistem” İmaları Üzerine Nitel Bir Çözümleme. 8. Uluslararası Balkanlarda Sosyal Bilimler Kongresi, 1-12, Köstence/Romanya.

Dökmen, Y. Z. (2004). *Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar*, Ankara: Sistem Yayıncılık.

EIGE (European Institute for Gender Equality). (2019). Concepts and Definitions. <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>.

Fawole, O. I. (2008). Economic Violence to Women and Girls. Is It Receiving The Necessary Attention? *Trauma, Violence & Abuse*, 9 (3) : 167-177.

FindLaw. (2019). What is the Definition of Domestic Violence? FindLaw.

<https://family.findlaw.com/domestic-violence/what-is-domestic-violence.html>

Giddens, A. (2017). *Sosyoloji*. 7. Edition.ÇEV. Mesut ŞENOL. İstanbul: Kırmızı Yayınları.

Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2014). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: Felsefe-Yöntem-Analiz*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Graham-Kevan, N., Archer, J. (2003). Intimate Terrorism and Common Couple Violence: A Test Of Johnson's Predictions in Four British Samples. *Journal of Interpersonal Violence*, 18, 1247–1270.

Hester, M. (2009). Who Does What to Whom?: Gender and Domestic Violence Perpetrators. University of Bristol [in association with] Northern Rock Foundation.

Holtzworth-Munroe, Amy, Leonard Bates, Natalie Smutzler, and Elizabeth Sandin. (1997). "A Brief Review of the Research on Husband Violence: Part II: The Psychological Effects of Husband Violence on Battered Women and Their Children", *Aggression and Violent Behavior* 2(2):179-213.

İbiloğlu, A. O.(2012). Aile İçi Şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar - Current Approaches in Psychiatry*, 4(2), 204-222.

Jacobs, J. A. (1996). Gender inequality and higher education. *Annual review of sociology*, 22(1), 153-185.

Johnson, M. P. (2001). Conflict and Control: Symmetry and Asymmetry in Domestic Violence. In A. Booth, A. C. Crouter, & M. Clements (Eds.), *Couples In Conflict* (p. 95–104). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

KAMER (2015). Kadın Hakları İnsan Haklarıdır Projesi. *Proje Final Raporu*

Klasen, S., and Claudia Wink. 2002. "A Turning Point in Gender Bias in Mortality?" *Population and Development Review* 28(2):285–312.

Klasen, S. (2002). Low Schooling For Girls, Slower Growth for All? Cross-Country Evidence On The Effect Of Gender Inequality in Education on Economic Development. *The World Bank Economic Review*, 16(3), 345-373.

Marshall, G., *Sosyoloji Sözlüğü*. (1998) (Çev. Osman Akınhay, Derya Kömürçü), Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Öngen, B. ve Aytaç, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Değerleri İlişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, (48), 1-18.

Önder N. (2013). Türkiye’de Kadının İşgücü Görünümü. *ÇSGB Çalışma Dünyası Dergisi*, 1(1),35-61.

Özdemir, S., Karadağ, N., Kılınc, A. Ç. (2013). Öğrenen Örgütlerde Liderlik: Okul Müdürleri Üzerine Nitel Bir Araştırma. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 17-34.

Population Reports. *Ending Violence Against Women.*, 08870241, Dec 99, Cilt 27, Sayı 4.

Page, A. Z. ve İnce M. (2008). Aile İçi Şiddet Konusunda Bir Derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 81-94.

Palaz, S., Boz, İ. (2007). Türkiye’de Kırsal Bölgede Yaşayan Kadınların Demografik Özellikleri, Aile İçindeki Statüleri ve Gelecek Beklentileri: Balıkesir, Kayseri ve Kahramanmaraş İlleri Örneği. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(7), 17-29.

Rad, S. T., Boz, İ., Polatöz, S., Çelik, H. (2011). Womens Literacy and Extension Education in Rural Eastern Mediterranean Turkey. *African Journal of Agricultural Research*, 6(12), 2807-2819.

Schwartz, M. D., Mattley, C. L. (1993). The Battered Women Scale and Gender İdentities. *Journal of Family Violence*, 8, 277-287.

Şimşek H. (2011). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Kadın Üreme Sağlığına Etkisi: Türkiye Örneği. *DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 25(2), 119-126.

Sofaer, S. (1999). Qualitative Methods: What are They and Why Use Them?. *Health Services Research*, 34(5 Pt 2), 1101.

TDK. (2019). Türk Dil Kurumu. tdk.gov.tr

TÜİK. (2019). İşgücü İstatistikleri. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1007

Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, 2015. Ankara.

Ulusoy, D. (1999). Plastik Sanatlarda Toplumsal Cinsiyet. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 16(2).

UNDP (1995). (United Nations Development Programme). Various Years. Human Development Report. New York: Oxford University Press.

Üner, S. (2008). *Toplumsal Cinsiyet Eşitliği. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi*. TC Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.

Yıldırım, N. (2011). Okul Müdürlerinin Motivasyonları Üzerine Nitel Bir İnceleme. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 11(1):71-85.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, İ. E., Ergut, Ö., & Camkıran, C. (2017). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Konusundaki Farkındalığın Belirlenmesine Yönelik Akademisyenler Üzerine Bir Araştırma. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 37-46.

WHO (2002). *World Report Violence And Health*:Geneva.

TEŞEKKÜR

Çalışmaya tım tarafsızlıkları ve itenlikleriyle gırüşlerini bizimle paylaşarak destek veren üniversite öğrencilerimize teşekkür ederiz.